

Boomholtencheck De Stelp te Hollum (Ameland)

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Tijnjedyk 89
8936 AC Leeuwarden
0683772548
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Boomholtencheck De Stelp te Hollum (Ameland)

Leeuwarden, september 2021

In opdracht van:
Rho Adviseurs

Contactpersoon:
Mevr. M. Hooftman

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Dhr. R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

**© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2021). Boomholtencheck/ De Stelp te Hollum. Rapport 21204(1). Bureau FaunaX, Leeuwarden.**

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeed bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Onderzoeksopzet	1
2	RESULTATEN BOOMHOLTECHECK	2
3	CONCLUSIES BOOMHOLTECHECK.....	5
4	LITERATUUR	6
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
	Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
	Vogels en verstoring	- 1 -
	Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân.....	- 1 -
	Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -
	Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -
	Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
	Natura 2000-gebieden	- 3 -
	Wnb Houtopstanden.....	- 3 -
	NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

1. INLEIDING

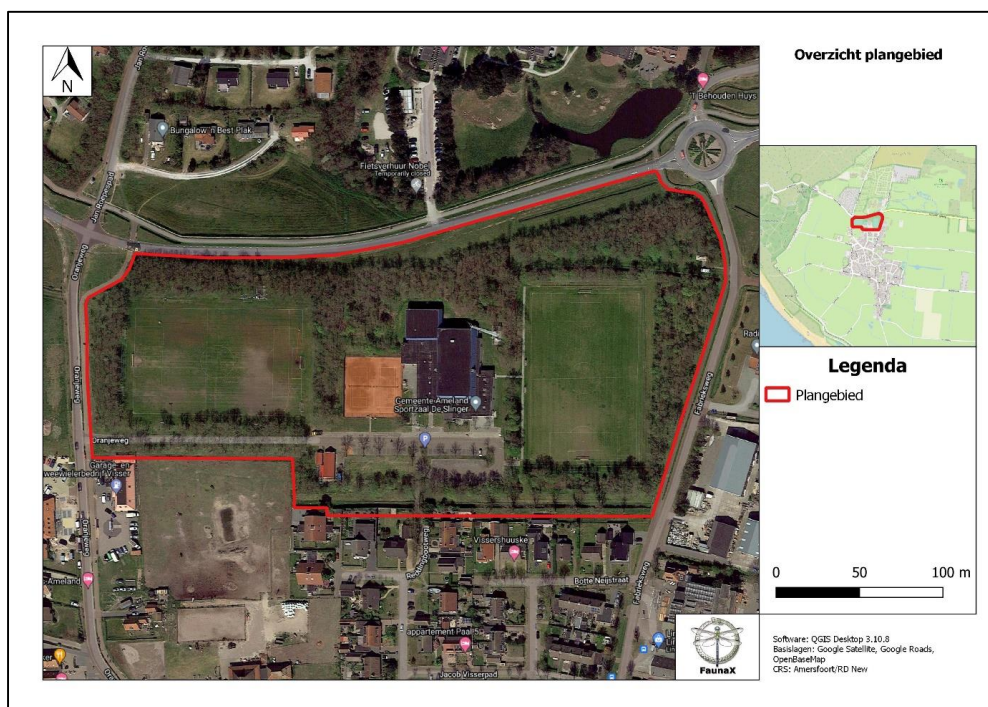
1.1 Aanleiding

Men is voornemens het sportcomplex De Slinger te ontwikkelen tot woon-zorgcomplex De Stelp te Hollum, Ameland. Met het planvoornemen zal de indeling van het terrein veranderen waarbij sportvelden elders gelokaliseerd worden. Het ontmoetingscentrum zal behouden blijven, maar de bergingen zuidelijk binnen het plangebied zullen worden gesloopt. Tevens zullen bomen worden gekapt ten behoeve van onder andere een nieuw waterlichaam en bestaande watergangen zullen worden verbreed.

In juli 2021 heeft Bureau Faunax in opdracht van Rho adviseurs in het kader van dit planvoornemen een ecologische quickscan uitgevoerd (Bureau FaunaX, 2021). Hieruit is onder andere de aanbeveling naar voren gekomen om een boomholtecheck uit te laten voeren in het geval er bomen worden gekapt. Het doel van deze check is het vaststellen welke bomen in het plangebied boomholten bevatten waarin vleermuizen kunnen verblijven. Op basis van de resultaten van deze check kan derhalve worden bepaald of er gericht nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen dient te worden gedaan, en zo ja, om welke boomholten het gaat.

1.2 Onderzoeksopzet

Deze check heeft bestaan uit een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Het veldbezoek voor deze boomholtencheck is uitgevoerd op zondag 19 september 2021 en vond plaats onder zomerse weersomstandigheden (19°C, windkracht 4, licht bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een inspectie van bosschages en boomgroepen in het plangebied en een interne inspectie van aangetroffen boomholtes, doormiddel van een endoscoop (2,4GHz Wireless Articulating Inspection Camera, model H5806AI), waarbij is gelet op de diepte van de boomholtes, de buffering, de looprichting en eventuele sporen van vleermuizen (waarnemingen, uitwerpselen, etc.).

Figuur 1.1 Een overzicht van het plangebied te Hollum, Ameland.

2 RESULTATEN BOOMHOLTECHECK

Ten tijde van het veldbezoek zijn diverse boomholten aangetroffen, verdeeld over vrijwel elk deel van het plangebied. Verreweg het grootste gedeelte van deze boomholten is ten tijde van het veldbezoek echter ongeschikt bevonden als verblijfplaats voor vleermuizen. In de meeste gevallen waren de boomholten niet diep genoeg doorgerot binnen de betreffende boom en vormden hierdoor geen geschikte verblijfplaats. Ook liepen boomholten in veel gevallen alleen naar beneden in een boom. Hierdoor biedt een boomholte geen beschutting tegen neerslag, waardoor deze ongeschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen.

Figuur 2.2. Voorbeelden van voor vleermuizen ongeschikt bevonden boomholten uit het plangebied te Hollum.

Twee van de aangetroffen boomholten binnen het plangebied werden ten tijde van het veldbezoek echter wel geschikt bevonden als verblijfplaatsen voor vleermuizen. De eerste hiervan bevindt zich in een boom ten noorden van het oostelijk binnen het plangebied gelegen voetbalveld en betreft een verticale, langwerpige holte op ca. 3-4 meter hoogte (figuur 2.3 en 2.5). Op basis van een intern onderzoek van deze boomholte met een endoscoop is gebleken dat de holte aan de bovenzijde van de opening ongeveer 5-10 cm doorloopt binnen de boom. Hoewel dit niet ver lijkt en de boom hierdoor ook niet geschikt zal zijn als verblijfplaats voor een vleermuizenkolonie, kan een dergelijke holte wel een geschikt zomer- en paarverblijf vormen voor de op Ameland voorkomende boom-bewonende vleermuissoorten watervleermuis en ruige dwergvleermuis (bron: NDFF). Deze soorten hebben voor de voorgenoemde verblijfplaatsen slechts een paar centimeter aan ruimte nodig. Hoewel deze holte zich binnen een bosschage bevindt, was de invliegrouete vrij van bladeren en takken, doordat de holte zich relatief laag in de stam bevindt.

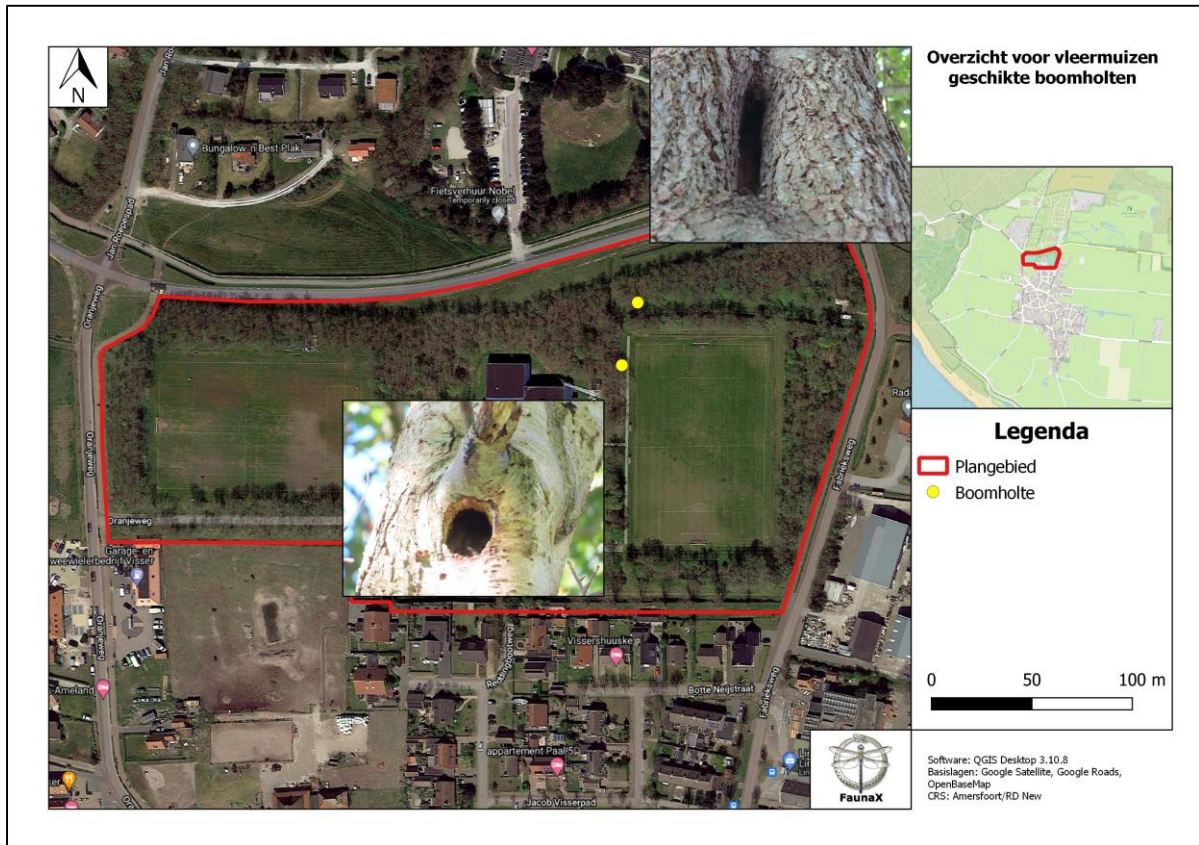

Figuur 2.3. Een voor vleermuizen geschikte boomholte met een verticale, langwerpige opening.

De tweede voor vleermuizen geschikt bevonden boomholte bevindt zich aan de westzijde van het oostelijk binnen het plangebied gelegen voetbalveld, en bestaat uit een spechtengat (figuren 2.4 en 2.5). Dit gat bevond zich op ca. 6-7 meter hoogte, te hoog om deze intern te kunnen inspecteren met een endoscoop. Echter, vanaf de grond was duidelijk zichtbaar dat het spechtengat tenminste 10 cm omhoog doorloopt binnenin de boom. Ook was de aanliegroute naar deze boomholte ten tijde van het veldbezoek vrij van bladeren en takken. De boomholte is geschikt bevonden als kraam-, zomer- en paarverblijf voor op Ameland voorkomende boom-bewonende vleermuissoorten zoals watervleermuis en ruige dwergvleermuis (bron: NDFF). De holte is ongeschikt gevonden als winterverblijfplaats voor deze soorten, doordat deze zich in een relatief dunne, dode boom bevindt. De verwachting is dat de holte in de boom in de winterperiode niet warm genoeg kan blijven om als winterverblijf te functioneren.

Figuur 2.4. Een voor vleermuizen geschikt spechtengat.

Figuur 2.5. De locaties van de aangetroffen voor vleermuizen geschikt bevonden boomholten (gele stippen) binnen het plangebied (rode lijn).

3 CONCLUSIES BOOMHOLTECHECK

Ten tijde van het veldbezoek zijn twee voor vleermuizen geschikte boomholten aangetroffen. De meest noordelijke hiervan is alleen geschikt als zomer- en paarverblijf voor watervleermuis en ruige dwergvleermuis. De zuidelijke boomholte is geschikt als kraam-, zomer- en paarverblijf voor dezelfde soorten. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in deze boomholten binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren de reeds opgestelde offerte voor het uitvoeren van nader soortgericht onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van huismussen en vleermuizen in gebouwen binnen het plangebied (projectnummer 21204) aan te vullen met nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de twee aangetroffen boomholten. Dit onderzoek dient, evenals het reeds geoffreerde onderzoek uitgevoerd te worden aan de hand van minimaal vier veldbezoeken, verdeeld over de kraamperiode (15 mei – 15 juli) en de paarperiode (15 augustus – 1 oktober). De hoeveelheid bezoeken is hierbij afhankelijk van het vleermuisprotocol en verschilt per soort en type verblijfplaats welke binnen het plangebied voor kan komen. Indien er in de twee boomholtes verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, dient er voor deze soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Naast dit advies blijven de overige adviezen uit het Quickscan rapport 21167 van kracht, met uitzondering van het uitvoeren van een boomholtencheck (Bureau FaunaX, 2021).

Samenvatting vervolgstappen

- Reeds opgestelde offerte (projectnummer 21204) aanvullen met nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen in twee boomholten binnen het plangebied.
- Adviezen uit de reeds uitgevoerde QS (anders dan het uitvoeren van boomholtencheck) blijven van kracht.

4 LITERATUUR

Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet natuurbescherming/ Rho Adviseurs/ Ontwikkeling De Stelp te Hollum, Ameland. Rapport 21167. Bureau FaunaX, Leeuwarden.

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming Provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrictlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.